

Sant Cugat, ciutat oberta

Propostes i conclusions del 1r Congrés de la Ciutat

Joan Gaya — Comissió organitzadora

El Congrés de la Ciutat ha estat, probablement, un punt d'inflexió en la vida de Sant Cugat. Fins d'aquí a uns anys, no sabrem realment si aquesta afirmació és veritat, però és possible que si seguim pel camí que hem iniciat amb la creació de la Fundació i els debats d'aquest Congrés, més endavant es reconegui que hem iniciat una nova manera d'avançar en el progrés de la ciutat.

El Congrés ha estat una manifestació explícita de la voluntat d'un ampli sector de la societat santcugatena de participar en el projecte de ciutat. Ha estat una realitat participativa que demana participació. Volem que el projecte "de" ciutat sigui el projecte "de la" pròpia ciutat, de la societat que hi vivim.

Sant Cugat, ciutat educadora

Així, la ciutat educadora de la primera sessió, és una ciutat participativa. La ciutat s'educa, educa i ens educa en la participació. El ciutadà s'enriqueix com a persona en la mesura que s'involucra en la societat que l'envolta. I això té aspectes que toquen la família i la professió, però cada vegada pren més importància el nostre paper en la ciutat, amb el seu teixit cultural, escolar, associatiu, veïnal, comercial i també polític, sobretot si entenem que la política municipal ha de ser, en si mateixa, oberta i participativa.

Respectar el territori

S'ha dit que Sant Cugat és com una ciutat adolescent. Patim per un conjunt de dualitats que sovint prenen la forma de tòpics. Que si Sant Cugat és poble o ciutat, que si som Vallès o formem part de la gran metròpoli, que si som una ciutat massa especialitzada en residència, però volem una residència de qualitat, que som una ciutat rica però volem ser solidaris, que fem una cultura d'aparador i en canvi volem una cultura de convivència, que si som una cruïlla de camins, però temem al TGV i les autopistes... Però, tot plegat, no és com la contradicció entre el tall i les verdures d'un bon brou: tot plegat a bullir una bona estona, per poder perfilar la ciutat adulta que volem. I aquest Congrés n'ha estat l'olla.

Aquesta ciutat que està immersa en un context més ample, del que no pot viure d'esquena: la gran metròpoli i el territori. Un territori que sofreix una pressió brutal, sovint desordenada. La ciutat se sent ofegada, alhora que ofeguem el territori.

No ens espanta la metròpoli

I respecte al fet metropolità, existeix una certa tendència a voler trobar la identitat de Sant Cugat, en la diferència amb la metròpoli. Com si haguéssim de competir amb Barcelona i amb la resta de l'àrea metropolitana, en lloc de trobar-hi, precisament, un complement enriquidor, que no ens fa renunciar a res, sinó tot el contrari.

Hem vist com la mobilitat provocada per una excessiva especialització del territori, condiciona la nostra manera de viure. Actualment, estem en una dinàmica que ens duu cap un model de ciutat insostenible, que per raó d'un pretès benestar d'avui, esgota els recursos pel seu propi

benestar de demà. Hem de reflexionar, encara més, sobre el que representa el model de ciutat extensiva, que ocupa tant de territori i fa que els serveis siguin molt més costosos per tothom. Només amb aquest tema, tenim el debat servit.

La nostra ciutat s'ha anat perfilant com una ciutat de qualitat, però hi manca una reflexió sobre la seva adaptació als usos que exigeix una societat moderna. Cal promoure aquells aspectes del disseny de la ciutat que més poden incidir sobre la convivència, la relació i la pacificació de la vida ciutadana. Per exemple, necessitem un "carrer major", arranjar el Monestir i el seu entorn, i posar-nos al dia amb un bon pla de vianalització...

Reflexionant sobre el tòpic del creixement de Sant Cugat, hem vist que el que certament no aguanta la nostra ciutat és una velocitat de creixement excessivament ràpida, que no doni temps a adequar els espais, els serveis i, sobre tot, el centre, a les noves necessitats. És imprescindible disposar d'un pla que doni resposta a les demandes que van sorgint com a conseqüència del creixement quantitatiu i qualitatiu de la societat.

Sant Cugat, societat no-anònima

En la societat santcugatena, el fet associatiu pren una força cada cop més important en el desenvolupament de la societat santcugatena. És present pràcticament totes les activitats culturals, de lleure, professionals, polítiques... però manquen elements que els hi permetin tenir tot el paper que potencialment els hi correspon. L'altruisme incondicional" que s'expressa en una part important de ciutadans que manifesten i practiquen un cert interès per algun àmbit de la vida ciutadana, és una força amb la que cal comptar per anar definit un projecte de ciutat basat en els ciutadans.

Un dels referents d'una ciutat que s'estima a si mateixa, és el comerç clàssic. Si els grans centres comercials prenen el paper de "rambla", de carrer major de la ciutat, és perquè la ciutat no ha sabut donar una resposta ràpida i adequada a les necessitats ciutadanes. Al comerç clàssic s'hi va a comprar, que és una activitat que forma part de la vida cultural. En aquest sentit, "anar a comprar" no és el mateix que "fer la compra". I això és un repte pel comerç, que ha de saber respondre als nous hàbits socials.

Un altre repte de la nostra societat, en creixement tan ràpid, és saber superar aquest cert sentiment que els santcugatencs que arriben a la ciutat, abans de ser ciutadans, han de passar per un període indefinit en què no són altra cosa que "novinguts". Va quedar prou clar el que s'amaga darrere aquesta paraula, que hem de desterrar definitivament del vocabulari santcugatenc.

Hem constatat com n'és de bulliciosa, plena i diversa la vida cultural de Sant Cugat, però, alhora, com hi ha mancances sobre tot quan a la necessitat d'espais per a les entitats culturals. I com, d'altra banda, tenim un Centre Cultural que, si tothom reconeix que compleix una funció de primer ordre, presenta una política cultural que cal debatre en profunditat.

Més enllà de la convivència

És especialment gratificant com entre la vida associativa i la vida cultural, sorgeixen les iniciatives solidàries, que prenen cos a la societat santcugatena. Tenen una força considerable, i han arribat a aconseguir, que el nostre Municipi sigui un dels que actualment dediquen el 0.7% dels seus ingressos a la solidaritat. Però també hem vist com aquests esforços neixen i es desenvolupen d'una manera excessivament espontània. Potser seria bo iniciar un seriós debat sobre què podríem fer per tal que aquests esforços que fan tants ciutadans i les nostres institucions, es coordinin entre ells per aconseguir uns millors nivells d'eficiència. I no hem

d'oblidar que, parlant de solidaritat, hem de pensar en els problemes de la gent més propera: hem de saber mirar i jutjar la nostra ciutat i la nostra societat amb els ulls dels "penjats". Les propostes han estat nombroses, i hem d'avançar en concretar-les.

Política participativa

Quan els ciutadans d'una societat avançada enraonen –que és més que parlar– de política, és per expressar el desig que la democràcia ha de prendre, forçosament, una nova forma. S'imposa avançar en trobar formes participatives, de tal manera que la política estigui més propera als ciutadans.

Així, en la sessió de política, es va manifestar una constant clara i explícita: la voluntat de molts ciutadans de participar cada cop més en la vida de la ciutat i la vida política en general. Cal prendre bona nota d'aquest punt, perquè ha semblat com si aquesta idea irradiés, des d'aquesta sessió a totes les altres, anteriors i posteriors. Com si a partir d'ara, no poguéssim parlar de cap altre tema sense introduir aquest element: participació.

I una altra demanda social: la superació del sectarisme com a manera habitual de concebre la política, i la seva substitució pel debat, la inclusió de propostes alienes en l'activitat de govern, i l'acceptació de la crítica.

De carrers, places, equipaments i altres coses

Hi ha elements que condicionen la nostra pròpia concepció de la ciutat, i que sorgeixen de dins nostre, que la pròpia col·lectivitat els potencia més enllà dels límits que semblen coherents amb la ciutat i el territori que volem. Un exemple d'aquesta categoria d'elements és l'ús de l'automòbil, que hem vist que té uns requeriments molt forts a nivell d'energia, d'espai, de confort. I les conseqüències de donar via a aquests requeriments pot fer que les nostres ciutats siguin insostenibles a molt curt termini. Demanar cada cop més carrers, més aparcaments, més benzina, per cada cop més cotxes que ens duen més lluny més de pressa, de tal manera que les distàncies ens semblen cada cop més curtes, representa una contradicció amb una concepció respectuosa per la convivència harmoniosa de les nostres ciutats amb la natura.

Un balanç ràpid

I és hora de fer balanç. Podem dir que els objectius del Congrés s'han complert. El nivell de les conferències i les ponències ha estat excel·lent, prenent sovint un to d'intel·ligent humor juntament amb un tractament científic i rigorós dels temes. Hem tingut a l'abast informació sobre aspectes de la nostra pròpia ciutat que desconeixíem, i hem vist que encara ens en manca molta més. Hem viscut com és d'important el debat per a la vida d'una ciutat. S'ha manifestat una voluntat dels congressistes a participar en els debats, encara que potser ens hem quedat curts en el temps destinat al diàleg obert.

S'ha posat de manifest que és absolutament necessari definir un projecte de futur per a una ciutat que volem que doni resposta als nous reptes socials i personals. Després del Congrés, ens sembla evident que avançar no vol dir solament anar endavant, sense saber cap on, sinó que **hem de tenir un projecte de ciutat** un projecte de futur clarament definit, dinàmic i canviant, però definit. Un projecte que no ha de ser, com s'ha dit, una simple extrapolació del present, fruit de l'estudi passiu de les tendències d'avui, sinó que l'hem d'elaborar a partir de la reflexió científica i de la imaginació.

I una mica d'autocrítica

I en aquest sentit, hem de reconèixer que el debat ha pecat, potser, de massa genèric, i sovint ha estat mancat de propostes prou concretes. Avui, sembla cert que hem d'avançar partint de la diversitat i la pluralitat, ja que hem demostrat que en sabem i que podem fer-ho. **Que la pluralitat i la diversitat no són pas un fre per treure conclusions comunes, sinó més aviat el contrari, són una garantia d'encert.** Per això creiem que estem a punt de començar a treballar en un projecte ciutadà de ciutat renovada, com un pla estratègic per al Sant Cugat de més enllà del 2000, que volem que comenci a ser realitat des d'ara mateix.

També hem de reconèixer que al Congrés li han mancat alguns temes, com ara salut, esports, economia i potser joventut. Altres que sí que hem tractat, ho hem fet massa per sobre, gairebé com un aperitiu. Ja en farem sessions específiques més endavant, com hem fet, durant el Congrés amb els actes sobre el projecte de la Casa Aymat i el futur dels Rodals de la Torre Negra.

Perspectives

Un element cabdal del Congrés han estat les comissions que han preparat les diferents sessions. Han treballat molt autònomament, decidint sobre els continguts, els conferencians i els ponents. Però el més important ha estat, sens dubte, el debat que hi ha hagut internament en moltes d'elles, que han arribat a ser com un precongrés. Hem de pensar que potser precisament en aquestes comissions es troba una manera de funcionar que pot garantir la continuïtat del Congrés, de l'esperit de la Fundació Sant Cugat, del debat per a la convivència, de la definició del projecte dels ciutadans per a la nostra pròpia ciutat.

Per acabar, si el Congrés es pogués resumir en quatre paraules, diríem: ciutat, informació, debat i, sobretot, participació, un clam per la participació. Si aquest ha estat el Congrés de la Ciutat, d'aquesta ciutat oberta, un congrés de ciutadans, ha resultat el que preteníem. Ho hem aconseguit.
